

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پژوهشگاه دانایی محور، جامعه مدار و بدون دیوار

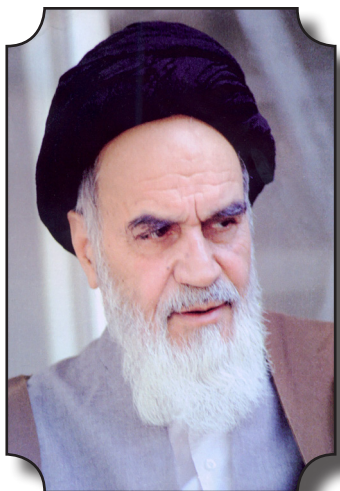
فعالیت‌های پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

در چهار چوب برنامه توسعه راهبردی با رویکرد دینی و بومی

<http://www.ihcs.ac.ir>

حضرت امام خمینی (ره)

«دانشگاه را باید به طور صحیح اداره کنند، باید در دانشگاه همان طوری که علوم مادی تدریس می‌شود، علوم معنوی هم تدریس بشود. **امور انسانی، امور تربیتی** تدریس بشود. اسلام عمیق‌تر از همه جا و از همه مکتبها راجع به **امور انسانی** و راجع به **امور تربیتی** نظر دارد که در **رأس مسائل اسلام** است.»

(صحیفه امام خمینی(ره)، جلد ۱۵؛ صفحه ۴۱۵)

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

«... ان شاء الله یک مقطع جدید را تعریف کنید، برای اینکه محصول این جمع به بازار کار بیاید، یک حرکت کلانی باید انجام بگیرد. بالاخره محصول کار آقایان و مجموعه باید بتواند به کار بازار علمی بیاید، یا کتاب درسی بشود یا مرجع استادان علوم انسانی در همه رشته‌ها و در همه بخش‌ها قرار گیرد که بتوانند به آن مراجعه کنند. خود را برای فراهم کردن مواد لازم برای کتاب، منبع علمی، مرجع علمی موظف بدانید، که یا دیگران بتوانند کتاب بنویسند یا خود این مجموعه از افراد بخواهد که کتاب بنویسند و منبع علمی فراهم کنند...»

(مقام معظم رهبری در دیدار با برخی مدیران و مسئولان

اعضای شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی پژوهشگاه؛ ۱۳۸۵)

«دانش، آشکارترین وسیله عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است...موکداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه دانش در میان اصرار می‌ورزیم... ما هنوز از قله‌های دانش جهان بسیار عقبیم؛ باید به قله‌ها دست یابیم. باید از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها عبور کنیم... ما اکنون حرکت را آغاز کرده و با شتاب پیش می‌رویم ولی این شتاب باید سال‌ها با شدت بالا ادامه یابد تا عقب افتادگی جبران شود.»

(توصیه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی)

در بخش علم و پژوهش در بیانیه گام دوم انقلاب؛ (۱۳۹۷)

دکتر حسن روحانی

«علوم انسانی قطب‌نمای جامعه ما و مسائل اجتماعی است که باید به آن نگاه و از آن استفاده کرد. علوم انسانی در جامعه آزاد و همراه با نقد و انتقاد و بحث و مباحثه رشد می‌کند، علم، بدون تضارب آراء پیشرفت نمی‌کند. علوم انسانی می‌تواند سرنوشت یک جامعه را تغییر دهد، البته این بدان معنا نیست که ارزش سایر علوم کمتر است، اما سرمایه علوم هم برای مادیت و هم معنویت، علوم انسانی است. علوم انسانی باید جامعه را هدایت کند. جامعه‌شناسان و

روان‌شناسان اجتماعی و کسانی که در علوم انسانی و اسلامی فعال هستند باید مسائل جامعه را مورد تحلیل و بررسی قرار دهند. دین، عقل و اخلاق و به عبارتی علوم انسانی و اسلامی باید پیش‌تاز دانش باشد. علمی ما را به توسعه و تجدد و تمدن واقعی می‌رساند که علوم انسانی و اسلامی سرلوحه آن باشد. همچنین تحول در علوم انسانی نیز با مهندسی ممکن نیست. امروز در سطح جهان بحث ما با دنیا در بسیاری از مسائل، بحث احترام به علوم انسانی است. امروز برای کسی تردید وجود ندارد توسعه و پیشرفت در علوم طبیعی و تجربی، بدون رشد و پیشرفت در علوم انسانی و اسلامی امکان‌پذیر نیست. اگر صنعت در کنار علوم انسانی قدم بردارد، ممکن است به ضد خود تبدیل شود.»

(رئیس محترم جمهور در مراسم اختتامیه نهمین دوره جشنواره بین‌المللی فارابی؛ ۱۳۹۸)

دکتر منصور غلامی

«مسئولیتی که ما به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (طرح جامع اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور و شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی) محول کردیم؛ هم جزء حوزه‌های کاری و دقیق است؛ هم مورد انتظار... عملکردهای خوبی اتفاق افتاده است؛ راه دشواری طی شده که راه کمی نبوده است، لذا باید از زحماتی که در حوزه علوم انسانی کشیده شده است، قدردانی و تشکر بکنیم.»

(مقام عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در مراسم هفته پژوهش؛ ۱۳۹۷)

مصوبه هیأت امنای دانشگاه علوم پزشکی تهران در باره «ماموریت به پژوهشگاه برای انجام طرح اعتلا و ساماندهی علوم انسانی معطوف به نقش آفرینی آن در پیشرفت کشور»

تاریخ:	 وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
شماره:	
پیوست:	
صورتجلسه چهارمین نشست از دوره سوم هیأت امنای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴	
دستور چهاردهم (موضوع مصوبه مورخ ۹۴/۱۱/۰۵ کمیسیون دائمی). ماموریت به پژوهشگاه برای انجام طرح جامع اعتلا و ساماندهی علوم انسانی معطوف به نقش آفرینی آن در پیشرفت کشور	
مصوبه: به استناد بند «ب» ماده «۲۰» قانون برنامه پنجم توسعه و به منظور اجرای منویات حضرت امام خمینی (ره) و در راستای تأکیدات مقام معظم رهبری، هیأت امنای پژوهشگاه را مامور نمود نسبت به اجرای طرح جامع اعتلا و ساماندهی علوم انسانی معطوف به نقش آفرینی آن در پیشرفت کشور در قالب اعتبارات پژوهشگاه و اعتباراتی که از سایر ردیف‌های بودجه‌ای بابت این طرح اختصاص می‌یابد، اقدام نموده و گزارش آن را در جلسات آتی هیأت امنای ارائه نماید.	

تاریخچه کوتاه فرآیند شکل‌گیری پژوهشگاه

برنامه راهبردی توسعه پژوهشگاه

چشم‌انداز پژوهشگاه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در افق ۱۴۰۴، سازمانی است با منزلت ملی و بین‌المللی و مرجعیت علمی، پیشرو در خلق اندیشه‌های نو، توسعه و اعتلای علوم انسانی و شناساندن فرهنگ و تمدن اسلامی، با تعامل سازنده در عرصه ملی، منطقه‌ای، آسیایی و جهانی.

مأموریت پژوهشگاه

ماموریت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در چارچوب برنامه‌های کلان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر پایه باورها و ارزش‌های دینی، بومی و ملی، انجام پژوهش‌های بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای و نیز نظریه‌پردازی، آینده‌اندیشی، ترویج دانش و اعتلای علوم انسانی در قلمرو میراث‌های فکری، تاریخی، ادبی، علمی، فرهنگی و زبانی تمدن ایرانی-اسلامی، با بهره‌گیری از دستاوردهای دانش نوین و نقد خلاقانه دیدگاه‌ها و آثار علوم انسانی در بستر شبکه نخبگانی است.

فعالیت‌های پژوهشگاه در چهارچوب برنامه توسعه راهبردی

با رویکرد دینی و بومی

طرح‌های پژوهشی تخصصی

فصل‌نامه‌های تخصصی در ساحت دینی

انتشار کتاب‌های حوزه دین

همکاری‌های سازمانی و تفاهم نامه با حوزه و مراکز دینی، مذهبی

همایش‌های حوزه معرفت دینی

سخنرانی و نشست‌های تخصصی حوزه اسلامی و رویکرد بومی

اقدامات تاسیسی حوزه معرفت دینی و بومی‌گرایی

طرح‌های پژوهشی با رویکرد دینی و بومی

- ◀ ظرفیت‌های نمایشی و داستانی در مقتل‌های واقعه کربلا
- ◀ نگاهی نو به نظریه سلوک عرفانی در اسلام
- ◀ تحلیل نقش و کارکرد رشته زبان و ادبیات عربی در تحکیم هویت فرهنگ اسلامی ایرانی
- ◀ عقلانیت و زنانگی در اسلام
- ◀ بازخوانی انتقادی تمدن تاریخ اسلام و بازآفرینی تمدن آینده اسلامی
- ◀ بررسی و تحلیل مطالعات امنیت اجتماعی ایران: حوزه جهانی، ملی و اسلامی
- ◀ مبانی، مؤلفه‌ها و شاخص‌های دینداری در اسلام

فصل نامه‌های تخصصی با رویکرد دینی و بومی

◀ آفاق الحضاره الاسلاميه

◀ پژوهش نامه علوی

◀ پژوهش نامه علم و دین

◀ مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی

◀ نقدنامه فلسفه و کلام ادیان و عرفان

◀ حکمت معاصر

◀ فلسفه علم

◀ و ...

همایش‌های با رویکرد دینی و بومی

◀ همایش «ظرفیت‌های پاسخگویی فلسفه، کلام، ادیان و عرفان به چالش‌های امروز»

◀ همایش ملی «استاد شهید مرتضی مطهری و مطالعات قرآنی معاصر»

◀ سلسله همایش‌های ملی «میثاق علوی»

◀ همایش ملی «بیداری اسلامی»

◀ همایش بین‌المللی «حکومت علوی»

◀ همایش ملی «نهج البلاغه در آراء و اندیشه‌های اسلام‌شناسان»

◀ همایش‌های ادواری بین‌المللی «نهج‌البلاغه پژوهان جهان»

◀ جشنواره و کنگره بین‌المللی «امام علی(ع) پژوهی»

نشست‌ها با رویکرد دینی و بومی

- ◀ بیش از ۴۸ نشست تخصصی با عنوان «نظام سیاسی اسلام»
- ◀ نشست تخصصی «دولت در صدر اسلام»
- ◀ نشست علمی «جهاد و ترور در اسلام»
- ◀ نشست علمی «زن در اسلام»
- ◀ نشست علمی «دلایل افول معتزله در جهان اسلام»
- ◀ نشست تخصصی «تحولات نشانه‌شناختی در دیالوگ میان دین و سینما»
- ◀ نشست علمی «دین، فرهنگ و فناوری»

همکاری‌های سازمانی و تفاهم‌نامه‌ها با مراکز دینی و مذهبی

بنیاد مطالعات اسلامی روسیه

دانشگاه باقرالعلوم

دانشگاه ادیان و مذاهب

دانشگاه مطالعات اسلامی لبنان

مدرسه اسلامی هنر قم

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

معاونت پژوهشی حوزه علمی قم

دانشگاه امام صادق (ع)

جامعه المصطفی

انجمن‌های علمی حوزه علمی قم

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

عناوین تعدادی از کتب چاپ شده با رویکرد دینی و بومی

◀ دین و روابط بین‌الملل

◀ فقه سیاسی در اسلام

◀ شیعه‌شناسی معاصر اهل سنت (۲ جلد)

◀ حکومت اسلامی و حکم حجاب

◀ دین در زمینه و زمانه مدرن

◀ زبان دین و باور به خدا

◀ تربیت دینی در مدارس

◀ و ...

چاپ بیش از ۳۵ عنوان کتاب

با موضوعیت دینی از ۱۳۹۳ تا

۱۳۹۸

اقدامات تأسیسی در حوزه معرفت دینی و رویکرد بومی

- ◀ پژوهشکده مطالعات قرآنی
- ◀ مرکز تحقیقات امام علی (ع)
- ◀ پژوهشکده اندیشه سیاسی، انقلاب و تمدن اسلامی
- ◀ پژوهشکده اخلاق و تربیت
- ◀ پژوهشکده تاریخ
- ◀ پژوهشکده حکمت معاصر
- ◀ پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی با رویکرد کاربردی

پژوهشکده مطالعات قرآنی

تاریخچه

پیشینه پژوهشکده مطالعات قرآنی به اجرای طرح‌های پژوهشی قرآنی از سال ۱۳۸۰ به بعد به‌ویژه تأسیس گروه پژوهشی علوم قرآن و حدیث در سال ۱۳۹۰ ارتباط دارد. با گسترش فعالیت این گروه از سال ۱۳۹۴ بر اساس مصوبه هیأت امنای پژوهشگاه این پژوهشکده در قالب سه گروه پژوهشی «مطالعات زبان‌شناختی و نشانه‌شناختی قرآن»، «مطالعات ادبی و زیبایی‌شناختی قرآن» و «مطالعات تاریخی و فرهنگی قرآن» مشغول به فعالیت است.

نمونه‌هایی از فعالیت‌های دینی و بومی پژوهشکده مطالعات قرآنی

- ◀ کاوش در مسائل مربوط به کاربرست آموزه‌های اهل‌بیت(ع) در شناخت و فهم قرآن با توجه به ارتباط وثیق قرآن و تشیع
- ◀ بسط و تعمیق مطالعات میان‌رشته‌ای در مسیر تولید علم و افزایش آگاهی در حیطه مطالعات قرآنی
- ◀ شناخت و واکاوی مسائل پژوهش در حیطه مطالعات قرآنی، متناسب با نیازهای روز ایران اسلامی و جهان اسلام
- ◀ گسترش همکاری‌های علمی-فرهنگی با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با هدف معرفی «قرآن به مثابه کتاب انسان‌ساز و نجات بخش نوع بشر
- ◀ اجرای طرح‌های پژوهشی
- ◀ برگزاری همایش‌های تخصصی داخلی و بین‌المللی
- ◀ برگزاری نشست‌های تخصصی، سخنرانی، کارگاه آموزشی داخلی و بین‌المللی، درسگفتار
- ◀ برگزاری دوره‌های کارشناسی ارشد و در رشته علوم قرآنی و حدیث
- ◀ تأسیس انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی و انتشار فصلنامه «مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن کریم»

مرکز تحقیقات امام علی (ع)

تاریخچه

مرکز تحقیقات امام علی (ع)، در خرداد ماه سال ۱۳۸۰ ایجاد این مرکز مورد تأیید شورای گسترش آموزش عالی قرار گرفت. از اهداف این مرکز شناسایی سیره نظری و عملی امام علی(ع) در ابعاد گوناگون به معنای عام و عرضه این ابعاد به جامعه بشری به منظور حرکت به سوی جامعه علوی است.

فعالیت‌های مرکز امام علی(ع)

- ◀ کنگره و همایش‌های ملی و بین‌المللی
- ◀ بانک جامع اطلاعاتی پژوهان
- ◀ کتابخانه تخصصی امام علی (ع)
- ◀ نشست‌های علمی و کارگاه‌های تخصصی
- ◀ بانک پایان نامه‌ها
- ◀ طرح‌های پژوهشی مرکز

زمینه‌های رویش طرح جامع اعتلا

- ◀ تلاش برای تحقق علوم انسانی متناسب با رویکرد دینی و بومی
- ◀ الهام‌بخشی و تاثیرگذاری در کشور؛
- ◀ پیشگامی در کارآمدی علوم انسانی همراه با منزلت مرجعیت نظری و کاربردی؛
- ◀ پاسخگویی به نیازهای علمی و نوین جامعه
- ◀ تعاملی سازنده با سایر نهادهای پژوهشی علوم انسانی در عرصه‌های ملی و فراملی
- ◀ تأمل درباره مبانی، تاریخ، کارنامه و دستاورد علوم انسانی

افتخارات و جوایز پژوهشگاه

در پنج سال اخیر

◀ دهمین جشنواره فارابی ◀ **دکتر سیدمحمدهادی گرامی**

◀ سی و پنجمین جایزه ادبی جلال آل احمد ◀ **دکتر حسین صافی پیرلوجه**

◀ چهارمین کتاب سال اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور (جشنواره علامه دهخدا) ◀ **دکتر سیدمحمدهادی گرامی**

◀ بیست و پنجمین جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی ◀ **دکتر زهرا محققیان**

◀ برترین‌های پژوهش فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ◀ **دکتر نعمت‌الله فاضلی**

◀ نخستین جایزه پژوهشی سینمایی ◀ **دکتر سیدمحسن علوی پور**

◀ پنجمین جشنواره بین‌المللی امام علی (ع) ◀ **دکتر مریم صانع پور**

◀ جایزه ادبی پروین اعتصامی ◀ **دکتر روح انگیز کراچی**

◀ جایزه علمی- ادبی دکتر طاهره صفارزاده ◀ **دکتر معصومه نعمتی قزوینی**

◀ دومین جشنواره محصولات فرهنگی- پژوهشی اسلام و مسیحیت ◀ **دکتر صفورا برومند**

◀ عنوان پیشکسوت در حوزه سواد رسانه از وزارت فناوری اطلاعات و ارتباطات ◀ **دکتر بهاره نصیری**

◀ سیزدهمین جشنواره ملی نقد کتاب معاونت فرهنگی وزارت ارشاد ◀ **دکتر مالک شجاعی جشوقانی**

◀ شانزدهمین دوره جایزه پایان‌نامه سال دانشجویی، در بخش فلسفه و ادیان و عرفان و کلام ◀ **دکتر سیده زهرا مبلغ**

◀ جشنواره بین‌المللی فارابی ◀ **دکتر شهرام یوسفی‌فر**

◀ بیست و دومین دوره جشنواره کتاب سال دانشجویی ◀ **دکتر محمدمهدی اردبیلی**

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ **عباس معدن‌دار آرائی**

افتخارات و جوایز (۹۷-۹۲)

◀ استاد نمونه کشوری ۱۳۹۸ ◀ دکتر تقی پورنامداریان

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ دکتر مصطفی همدانی

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ دکتر سیدمصطفی شهرآیینی

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ دکتر وحید مقدم و هادی امیری

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ دکتر خسرو باقری نوع پرست

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ دکتر عباس خلجی

◀ جشنواره نقد کتاب ۱۳۹۷ ◀ دکتر حمید عسکری رابری

